

IN 'T GIESBAARGS

door Luc Van Schoors

H

In het Geraardsbergs dialect wordt de letter "h" meestal niet aangeblazen. In onze woordenlijst nemen we toch sommige h-woorden op, omdat zij verwijzen naar Nederlandse woorden die met "h" beginnen.

aän	a n	- kinderen opvangen (pleeggezin) - dieren houden	Man vraa aä ki-jers overdag, z'es gestopt mè eur waerk. Nen ond aän
akkeleir akkelen	akəɫɛr akəɫən	stotteraar stotteren	Dadès nie sküene, da ge mè dienen akkeleir lacht
alfken	aɪfkan	één centiem	Een alken was den èlft van ieëne cent. Ne cent was dus tweeë centiemen weird.

Ajen es nog ver giën alfken te vertraän: hij is volledeig onbetrouwbaar.

alfwas	aɪfwas	- onvolgroeide plant - onvolwassen persoon, puber	Die responsabilitaut goeëje toch ondiene persuën nie geën, ajès nog alfwas zo.: gruun achter d'uërisj
Allewig	aɫəwɪχ	Halleweg	Den Allewig lüpt van op n' Aambaarg deur 't veld ner Moerbeke

Mè e pintjen op de Allewig go zitten: gaan bedelen aan de Halleweg, waar op Pinksteren veel bedevaarders, op weg naar Halle, voorbijkwamen.

alven	aɫvən	halve gare	Op den dienen moe je nie letten, 't es mur nen alven.
and	ant	hand	Kom, gee ma en andjen (kindertaal)

Ver hoevele doe je da van d' and? hoeveel vraag je daarvoor?

Doeër en droeëj 'k man and nie veur'n omme: iets zonder de minste moeite aankunnen.

Gee ne kieër e skuën andjen (kindertaal): de hand geven, met de rechterhand.

Ajeet er d'andje wa wig: iets zeer goed kunnen (wordt ook in negatieve zin gebruikt).

Ze wast er eur annen in: genoeg beleven aan het onheil wat anderen overkomt.

A kaan zan annen nie thaus (th^uuis) aan, wordt gezegd van een kleptomaan of van iemand die zich bezondigt aan onzedelijke aanrakingen.

Dadès ieënen mè tweeë linkerannen: iemand die zeer onhandig is.

Zan annen jokken: drang om toch iets aan te raken (wat niet mag); iets perse willen doen.

Doeër è 'k gieën andelinge van: Dat weet ik niet goed; daar ben ik niet beslagen in.

anger	aŋər	drinkebroer, fuiver	zo: "ankzjiël"
ank	aŋk	rek of plank, bevestigd aan de muur van de keuken, voor het opbergen van keukengerei	Wer ligt 't kapmes a? ge moet isj kauken (k ^u ijken) op 'n ank, ik paaze davet doër ligt.

ankbord	anjkbort	uithangbord	Kunde gau (g ^u ij) lezen wat er op dat ankbord stoeët?
ankzjiël	anjgzjal	- singel, of kruizeel om het gewicht van de kruiwagen op de armspielen te verminderen - drinkebroer of fuiver, die tot diep in de nacht blijft doorzakken	Mè en ankszjiël over de skaärs weegt ne geloeëje kurrewoeëgen veel minder zwoeër. Ge za vannacht weer vruug thaus (th ^u uis) gekomen hè, ankszjiël! zo: "anger"
antéve	ante.va	handvat	Ik krauge (kr ^u ijge) de loeëje nie open, d'antéve es kapot
arbeginnen	arbaginan	overdoen, herbeginnen	Potverdekke, 'k moe van de mieëster were man auswaerk arbegin'n
ardieken	ardi.kan	pienter, snel of durvend kereltje	Ziede da voetbalistjen doeër, dadès en ardieken, jong
arlezje (arluzje)	arlezja arlazja	klok, horloge	Zan arlezje goë veuren
arrewarre	arawara	- warboel - (nutteloos) werk - gekibbel, ruzieën	Azuë en arrewarre zo: annekisjnest Dades al die arrewarre nie vandoen Wa ver en arrewarre es me da doeër, stop ter toch isj mee
arte	arta	hart	Van 't verskieten kreeg 'k den arteklop

Ajeet iet on zan arte of a witj on zan arte: hij heeft een hartkwaal.

Z' eet en arte va koekebruëd: ze is zeer goedhartig.

Ik ben der 't arte van in: zeer aangedaan, teleurgesteld.

Tuuntj ne kieër a goed arte: toon je minzaamheid.

Z'en ee mer e klaun (kl^uein) arteken: ze is vlug ontroerd.

En arte gelèk as ne stieën: gevoelloos, onwrikbaar.

Zan art' opfretten: verdriet hebben.

Zeg ne kieër wat er op a arte ligt of sturt ne kieër a art' aut ('^uuit), wordt gezegd tegen iemand die het moeilijk heeft om over een bepaald gevoel of delikate kwestie te praten.

'k aa man arte vast: angstig voor de gevolgen of de afloop van iets.

Die vraa tuuntj eur arte, ze heeft zich dus flink gedecolleteerd.

artisj	artij	harten (speelkaarten)	Wat mokte roef a? artisj! zo: koekisj, kloeëvers en skippisj of peikisj.
atsjie.. atsjie	atji...atji	niezen	atsjie... God zegent a atsjie... God bewoeërt a
ausaän (' ^u uisaän)	o.s.a.n ^oesa.n	gezin	Dadès e skuën ausaän, der valt niks op te zeggen.
ausdauve (' ^u uisd ^u uive)	o.s.d.o.va ^oesd^æva	huisduif, persoon die weinig buitenshuis te zien is	De Jef zie je nie veel op kafé, dat es een echt ' ^u uisd ^u uive (ausdauve)

Doeër za nie vele van in aus ('^uuis) kommen: daar komt niet veel van terecht

Doeër ben goed in thaus (th^uuis): daar weet ik alles van

Ajès efkisj nor 't auzeken ('^uuizeken): hij is even naar het toilet. (Eertijds bevond het toilet zich meestal buiten de woning in een apart "vertrekje")

Met den dieën ester gieën aus ('^uuis) 't aän: met die persoon valt er niets te beginnen

ebber	ε b a r	hebzuchtige	Azu nen ebber van ne maan, nen echten Alexander, alles ver m ^u ij en nieks ver en ander
èf	ε f	(opwaartse) trap, stamp	Stap et af, of ik geen a ier nen èf
^u eileg (auleg)	¹ ε. l a x o. l a x	heilig	Ik bè der ^u eileg van overt ^u igd (overtaugd) dat 't zjust es, wa ta'k zegge

Den ^ueilegen (aulegen) ^uuitangen: zich beter voordoen dan men in werkelijkheid is
't Er ieëre va welken ^ueilegen (aulegen) zoo'k da doen: waarom zou ik dat doen ... ik doe het dus niet

ein	ε . n	hebben, bezitten	ik ein of ik èt, gau (g ^u ij) èt, a eet of ajeet, zau, (z ^u ij) eet, wuir ein, zuir ein (tegenw. tijd) ik oo, gau (g ^u ij) oot, a oot of ajoot, wuir oon, zuir oon (verl.tijd)
-----	-------	------------------	--

Ik èt er op, ik heb er zin in
Ik èt nie op dadde, ik èt op iet anders: op iets duiden
let verkieërd opein: iets verkeerd voor hebben.
leënen opein: een glaasje te veel gedronken.

eird	ε . r t	- (open) haard - maatschappij voor volkswoningen "De Heerd"	In de winter kaan 't gezellig z ^u ijn (zaun) rond den eird zo: "vier"
élaba	e . l a b a	hé jij daar	Elaba, wa doe je doeër a?
elle	ε l a	hel	Aske staat zatj, zelde ner d'elle goeën, zelle (kindertaal)

G^uij (gau) zult achter a duëd nog brann' in d'elle: uitieme verwensing
't Zonneke skantj en 't règent,'t es kerremès in d'elle

émel	e . m a l	- hemel - baldakijn	In den émel ester gieën bier, derom drinke we't ier
------	-----------	------------------------	---

God lieven émel! uitroep; uiting van medelijden.
syn: God lieve deugd of nog God lieve deugd va Maria
Marein es ner den émel:(kindertaal) grootmoeder is overleden.
'k Vule ma in de zevisjten émel: ik ben uitermate gelukkig.
Da meensj eet euren émel ier al op d'eirde verdiendj: gezegd van iemand die heel veel goeds heeft gedaan

emme	ε m a	hemd	De sleppe van a emme hangt aut (^u uit) a broek
------	-------	------	--

Iemand in zan emme zetten: iemand ten schande zetten , vernederen

erpel ^u eine	εrpal ^u ε.nə	wilde kamille	Erpel ^u eine es en geneeskrachteg kr ^u uid (kraud)
essisj	εsɪʃ	hersenen	O, ga dwoeëzekluët, g'èt ga zeker gieën essisj in aä kop
euëj	Λ.əj	hooi	As't druëge blaufft (bl ^u ijft) kunnen de boeren 't euëj binnenhoeëlen
eulen, euleskieten	ølan ølaskitan	volksspel, variant van bakschieten syn: P-schieten	Euleskieten es gelèk as bakschieten; ge moe mè ne st ^u uiver (stauver) ner en l ^u ijne (laune) sm ^u ijten (smauten). Wie dat op de laune ligt, of ter dichtst bau, eet 't spelleken gewonnen.
eulest ^u uiver (eulestauver)	ølast ^u ævar ølasto.var	bronzen stuiver	
eunink	ønɪŋk	honing	Ik kuëpe mann' eunink ba nen biekeskweker in de geburen zo: "zjieëm"
eur	ø.r	- uier - haar	Amai, die koe euren eur stoeë presjies op springen Nieë, dadès nie van aa, nie van m ^u ij, nie van èm, mer van eur
inkelen inkelpatieële	ɪŋkələn ɪŋkəlpatiələ	hinkelen hinkelblokje	Inkelen es veural e spel ver klaä maskisj
oeës	uəs	haas	Kende gau (g ^u ij) 't verskil tusken e wild konaun en nen oeës?

E wa rapper as a voeër, want da was uëk gieënen oeës: aansporing om wat vlugger te lopen of te werken.

oeëver	uəvər	haver	In den taud (t ^u ijd) dat er nog mieër boerepeirden woeëren kwiktege de boeren veel mieër oeëver as naa
--------	-------	-------	--

'k moe ner aus (u^uis) goeën, want 'k za were man oeëver kraugen (kr^uijgen): er van langs krijgen, rammel krijgen

oef geven	uf gəvən	aanmoedigen	Ge moet èm en bitjen oef geen, zelle zo: koeruzje
oevele	uvelə	hoeveel	Oevele moek aa (hoeveel moet ik je betalen)
ollebakh ^u uis (ollebakhaus)	ølabak ^u æs ølabako.s	masker van uitgeholde biet, waaruit ogen, neus en mond zijn weggesneden	En brandende keise in en ollebakh ^u uis, da was griezeleg, jong. Dermee dee we de maskiesj in den donkeren verskieten
ond	ont	hond	Dieë sukkeleir eet en echt ondelèven

A zegt zelfs goeiendag tegen nen ond mè nen oed oeën: hij zegt tegen iedereen goeiedag

Ajès ter mee opgezet gelèk as nen ond mè vluëjen, hij is dus zeer trots, hij glundert